

For 100 år siden...

Her kan man læse div. lokale notitser og artikler fra Viborg Stiftstidende og Viborg Stifts Folkeblad, afskrevet af forfatteren Chr. Jacobsen i forbindelse med forarbejdet til "Alheden" fra 1990.

December 1910

VST 285, tirsdag 6. december 1910, s. 2: Renerne på heden. To af de ledende mænd indenfor den kreds, der vil skaffe hedeboerne rensdyr, de herrer Cramer og Johs. Bech er i disse dage over Gøteborg rejst nord på for forsøgsvis at købe nogle eksemplarer. Foreløbig agter man at erhverve fem rensdyr, der ventes til Frederiks om en halv snes dage.

VST 290, mandag 12. december 1910, s. 2: Mageskifte. Kroejer J. Stuskjær har mageskiftet Birgittelyst Kro ved Viborg med afholdshotellet og møllen ved Skelhøje Station tilhørende Mikkel Søndergård. Ejendommene er sat til henholdsvis 20.000 og 18.000 kr.

VST 291, tirsdag 13. december 1910, s. 2: Rensdyrene. Med dampskibet "Baldur" ankom i går til København 5 rensdyr fra Norge. Så snart formaliteterne var overstået sendtes de videre til Frederiks. I middags passerede de i bedste velgående Viborg.

VST 306, lørdag 31. december 1910, s. 2: Rensdyrene på Heden. Fra renavlerforeningen i Frederiks. Måske kunne det interessere det ærede blads læsere at høre, hvorledes det går levvæsener fra et konstant højnordisk klima i dette eksempelløse aprilvejr – thi således kan man vel nok kalde vejret i julen 1910. Det har jo ganske vist regnet ret vedholdende de sidste tre uger, men dog "stadigt" vekslet med storm, stille frost og solskin – alt har gerne været repræsenteret i hvert døgn. Renen kan tåle en temmelig antagelig hede. En englænder holder således for sin fornøjelse en flok i en park ved sin villa nede ved Rivieraen; men er noget slemt for renen, så er det netop denne det vestjyske klimas barske omskiftelighed. Imidlertid er vore rensdyr i bedste velgående – æder dygtigt og synes dag for dag at befinde sig bedre i de nye forhold. Særligt har det glædet os at se, at de ikke ville æde resten af den fra Norge medbragte lav; den jyske lav er så meget bedre og kraftigere, at de ikke rører deres hjemlige tilvante føde, når denne ligger ved siden af. Men af endnu langt større og hidtil uanet betydning er det, at renerne også æder store mængder af lyngen, der altid indbjerges sammen med laven, da det slås med hinanden. Dette har hidtil ikke været konstateret, skønt jeg stadig har haft en formodning derom og håbet derpå; vi har nu altså her virkelig et dyr, der kan omsætte disse tusinder af læs lyng og lav, der årlig opbrændes eller henviser på vor hede, i reelle kødværdier. Det er morsomt at se, hvor interesserede beboerne i disse af naturen ret stedmoderligt behandlede egne er for denne sag; de kommer snart bærende med dette og snart med hint for at de stakkels dyr dog ikke skal modtages alt for ugæstfrit, thi den knastørre lyng og lav har nu i så mange generationer stået for folk som værdiløs, men renerne lugter foragteligt til kløverhøet eller havreneget og går løs på den foragtede lav. Dyrene bliver daglig kvikke-re trods det slette vejr, og daglig mere tamme, hvilket er et bevis på deres store tilpasnings-evne; intet dyr har i så henseende været så fejl bedømt som netop renen, hvilket kommer af, at så få har studeret renens liv både "hjemme" og ude – både på vildmarken og i de mange europæiske zoologiske haver, hvor den hører til de mest modstandsdygtige af alle dyr. Tillige har man glemt, at renen kun for nogle få århundreder siden er udryddet her i Jylland. Jeg har fundet renhorn her i vore moser, der sikkert ikke er over 7 á 800 år gamle, altså fra en tid, da klimaet var det samme som nu. Vi fik i år kun fire renkøer (simler) og en tyr (buk), men håber

at kunne hente flere ad åre. Det er smukke og fromme dyr, der straks kommer løbende, når man kalder, for at æde brød eller gulerod af hånden (det eneste, de hidtil æder foruden lav og lyng). Når nu til foråret kalvene kommer, vil det blive en adspredelse for disse ensformige egne; de gamle tumler og leger da om kap med deres unger, som de elsker overordentlig højt. En sådan renhjord er et særdeles smukt syn.

Johannes Bech.